

'Heerlijk zwemmen in Latijnse teksten'

In de jaren vijftig leerden zij elkaar kennen op het Pauselijk Instituut voor Kerkmuziek te Rome: Mathieu Dijker en Maurice Pirenne. Ook daarna duurde hun vriendschap voort. Ruim 30 jaar later blijken de muzikale vrienden nog geenszins uitgeschreven of moegespeeld: morgenavond vanaf 20 uur speelt Maurice Pirenne op het grote orgel van de St.-Janskerk als hommage aan Mathieu Dijker - die onlangs 65 werd - vijf van diens orgelcomposities uit de periode 1961-1988, afgewisseld met barok-muziek van Bull, Bach en Schlick.

Door Wil Derkse

„Die studietijd in Rome is voor mij bepalend geweest”, vertelt Mathieu Dijker. „Van het vak heb ik alles in Rome geleerd. En dat terwijl ik aanvankelijk liever geschiedenis was gaan studeren.”

Maurice Pirenne had als grootseminarist in Nederland al een vakstudie gedaan maar ook voor hem is de studie in Rome sterk bepalend geweest: „Onze orgelleeraar Ferruccio Vignanelli was ons beider ideaal. Hij was een van de eersten die oude teksten bestudeerde over hoe men in die tijd dacht over interpretatie en articulatie van orgelmuziek. Daar had ik tijdens mijn opleiding in Nederland nog nooit iets van gehoord. Later, toen aandacht voor oude uitvoeringspraktijken gemeengoed geworden was, mopperde Vignanelli wel eens: 'Daar heb je die jongelui die zogenaamd die oude stijl uitgevonden hebben'. Ook het culturele klimaat in Rome was verrukkend. Ik herinner me nog levendig de uitvoering van alle strijkwartetten van Beethoven in de aula van de Universiteit.”

Pedagogen

Na hun studies hebben Dijker en Pirenne hun karakteristieke sporen getrokken in het Nederlandse muziekleven, niet in het minst als pedagogen die generaties muzikanten hebben opgeleid. Na zijn promotie over oosterse kerkmuziek doceerde Dijker tot voor kort theoretische vakken aan het Utrechts

conservatorium, werkte onder meer als beiaardier (prijswinnaar op het befaamde concours te Mechelen), is al jaren dirigent van het koor van de Augustijnerkerk te Eindhoven en schreef een omvangrijk vocaal en instrumentaal oeuvre, „Waarin spontaneïteit en constructief vermogen geïntegreerd zijn”, een karakteristiek van Pirenne, waarin Dijker zich volledig kan vinden.

Pirenne op zijn beurt werd docent orgel en Gregoriaans aan de Kerkmuziekschool ter Utrecht, docent orgel aan de conservatoria van Tilburg en Arnhem, en was van 1965 tot 1991 als rector cantus verantwoordelijk voor de muziek in de Bossche St.-Janskerk, waarvan hij sinds vorig jaar de organist is. Ook hij schreef een fors oeuvre voor de meest uiteenlopende bezettingen. Daarnaast neemt hij zijn priesterambt - ij vierde onlangs zijn 40-jarig priesterfeest - zoals alles uiterst serieus.

Produktief

In 1960 werden beide kerkmusici in Nederland bekroond met de aanmoedigingsprijs voor jonge kerkmuziekcomponisten. Vervolgens schreven zij hun eerstvolgende werk gewoon samen en voor elkaar, met de kenmerkende titel 'Dulce Consortium'.

Of het aan die aanmoedigingsprijs heeft gelegen is niet zeker, maar zeker is wel dat beiden als componist in de voorbije 30 jaar uiterst produktief zijn geweest. Al

na het eerste kwartier van dit vraaggesprek ligt de vloer bezaaid met partituren van elkaars werk, voor een groot gedeelte bestaande uit kerkmuziek.

Dijker: „Begin jaren zestig was er nog niets aan Nederlandstalige katholieke kerkmuziek. Gewoon uit noodzaak heb ik toen een eerste en eenvoudige Nederlandstalige mis geschreven. Heel veel van onze muziek is uit opdrachten ontstaan en om praktische redenen gemaakt. Hier bij voorbeeld, de 'Missa Sine Tenore' uit 1986, die zoals de titel al doet vermoeden, is gemaakt toen een tenor in het vokale kwartet ontbrak. Of hier, de 'Missa Pastoralis', een bewerking van een mis die onze organiste Dorthy de Rooy uit Portugal had meegebracht.”

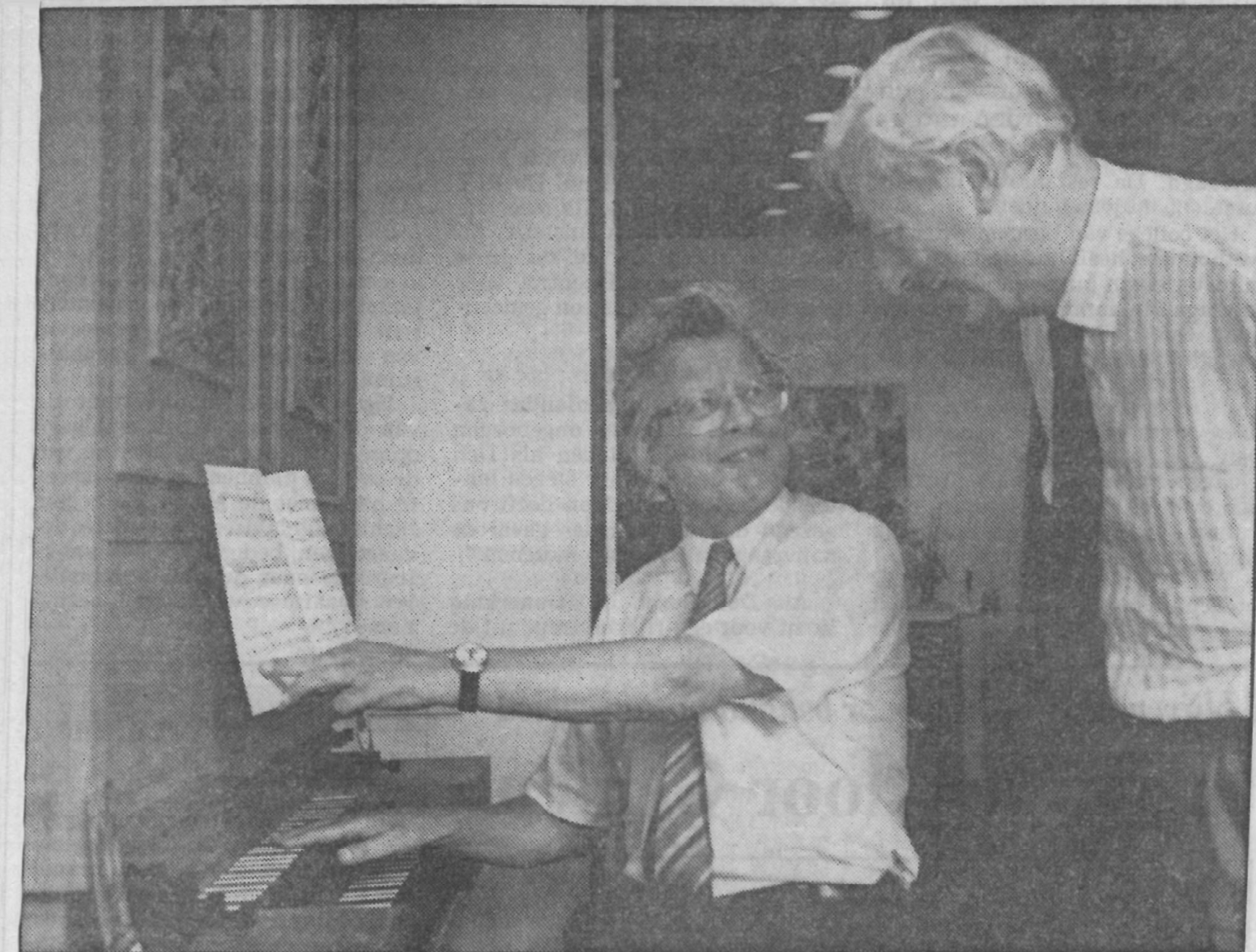
Zwemmen

Beiden vinden het soms lastig om voor koor- en volkszang te schrijven. „Dat vergt eigenlijk een steeds wisselende vormgeving”, stelt Dijker. „Amper ben je met je koor op gang of je moet een strofe inlassen van heel andere aard en moeilijkheidsgraad. Terwijl je voor koor alleen heerlijk kunt blijven zwemmen in de Latijnse teksten.”

Naast het componeren van typische gebruiksmuziek is het aantrekkelijk om stukken te schrijven van concerterende aard. Dijker: „In de gewone kerkmuziekpraktijk kun je natuurlijk niet alles kwijt. Belangrijk van concerterende muziek is natuurlijk dat ze inderdaad wordt uitgevoerd, wat betekent dat je meestal in opdracht schrijft. Voor je bureau schrijven doe je alleen in het begin.”

Stok

Ook Pirenne schrijft veel op verzoek, zoals onlangs nog voor het jubilerende vocaal ensemble Markant de prachtige toonzetting van drie gedichten van Ida Gerhardt. „Je hebt zo'n stok achter de deur nodig, anders komt het er niet van,

met al die andere verplichtingen.”

Over de mogelijke compositorische verwantschap van Dijker en Pirenne haalt de laatste een knipsel uit 1960 voor de dag, waarin Jan Mul zich verbaast over het feit dat de noorderling Dijker zulke zuidelijk-zwierige en uitbundige muziek schrijft, terwijl de zuiderling Pirenne zo ingetogen en schroomvallig componeert. Hoewel beiden zich natuurlijk sindsdien hebben ontwikkeld herkennen ze wel iets in deze kenschets. Dijker: „Ik hoor meteen: hé, dat is Maurice. Steeds weer iets nieuws, steeds

boeiende verrassingen. Maar ik ben zelf wat voorzigtiger met samenklanken, zoek meer de harmonische lijn.” Pirenne: „Jij bent veel spontaner in het schrijven.”

Dijker en Pirenne: beiden zijn kerkmusicus in hart en nieren. „Al bracht het helemaal niks op, dit zou het laatste zijn dat ik zou opgeven”, stelt Dijker. En ondanks de ontkerkelijking voelen zij zich geenszins de 'laatsten der Mohikanen'. Dijker: „Goede musici blijven er toch wel, al dan niet gebonden aan de Kerk.” Pirenne: „De toekomst van de Kerk gaat me veel

• Maurice Pirenne (links) en Mathieu Dijker.

Foto Felix Janssens

meer aan het hart dan de toekomst van de kerkmuziek. Als de Kerk zelf levenskrachtig genoeg is komt de muziek vanzelf wel.”

Concert op dinsdag 14 juli om 20 uur, door Maurice Pirenne op het orgel van de St.-Janskerk in Den Bosch. Op het programma staan werken van Dijker, Bach, Schlick en Bull. Tevens wordt morgenavond een cassettebandje gepresenteerd waarop Maurice Pirenne en Jacques van den Dool op de drie orgels van de St.-Jan toegankelijke muziek spelen van onder anderen Zipoli, Clerambault, Vierne en Andriessen.